

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 9. septembra 2020*

„Predhodno odločanje – Socialna politika – Prenos podjetij – Direktiva 2001/23/ES – Člena 3 in 5 – Ohranjanje pravic delavcev – Varstvo delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca – Odsvojitve, ki jo izvede stečajni upravitelj podjetja odsvojitelja, ki je predmet postopka zaradi insolventnosti – Dajatve iz naslova poklicnega starostnega zavarovanja – Omejitev obveznosti pridobitelja – Znesek dajatev, ki se dolgujejo iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja, izračunan glede na plačo delavca ob začetku postopka zaradi insolventnosti – Direktiva 2008/94/ES – Člen 8 – Neposredni učinek – Pogoji“

V združenih zadevah C-674/18 in C-675/18,

katerih predmet sta predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ju je vložilo Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče, Nemčija) z odločbama z dne 16. oktobra 2018, ki sta na Sodišče prispeli 30. oktobra 2018, v postopkih

EM

proti

TMD Friction GmbH (C-674/18),

in

FL

proti

TMD Friction EsCo GmbH (C-675/18),

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi E. Regan, predsednik senata, I. Jarukaitis, E. Juhász (poročevalec), M. Ilešič in C. Lycourgos, sodniki,

generalni pravobranilec: E. Tanchev,

sodna tajnica: M. Krausenböck, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 12. decembra 2019,

* Jezik postopka: nemščina.

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za EM R. Buschmann, Prozessbevollmächtigter,
- za FL R. Scholten in M. Schulze, Rechtsanwälte,
- za TMD Friction GmbH in TMD Friction EsCo GmbH B. Reinhard in T. Hoffmann-Remy, Rechtsanwälte,
- za nemško vlado J. Möller in R. Kanitz, agenta,
- za Evropsko komisijo M. Kellerbauer in B.-R. Killmann, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 5. marca 2020

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predloga za sprejetje predhodne odločbe se nanašata na razlago členov 3 in 5 Direktive Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 98) ter člena 8 Direktive 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca (UL 2008, L 283, str. 36).
- 2 Ta predloga sta bila vložena v okviru sporov med, prvič (zadeva C-674/18), EM in družbo TMD Friction GmbH ter, drugič (zadeva C-675/18), med FL in družbo TMD Friction EsCo GmbH glede pravic, pridobljenih zaradi poklicne dajatve za starost, v primeru prenosa obrata v okviru postopka zaradi insolventnosti.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2001/23

- 3 V uvodnih izjavah 3, 4 in 6 Direktive 2001/23 je navedeno:
  - „(3) Predvideti je treba varovanje delavcev v primeru, ko se spremeni delodajalec, in zlasti zagotoviti, da se njihove pravice ohranijo.
  - (4) V državah članicah še vedno obstajajo razlike, kar zadeva obseg varovanja delavcev s tem v zvezi, in te razlike bi bilo treba zmanjšati.

[...]

(6) Leta 1977 je Svet sprejel Direktivo [Sveta] 77/187/EGS [z dne 14. februarja 1977 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov (UL 1977, L 61, str. 26)], da bi spodbudil usklajevanje ustrezne nacionalne zakonodaje, ki zagotavlja ohranjanje pravic delavcev in zahteva od odsvojiteljev in pridobiteljev, da pravočasno informirajo predstavnike delavcev in se z njimi posvetujejo.“

4 Člen 1(1)(a) te direktive določa, da se ta uporablja za vsak prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata na drugega delodajalca, ki je posledica pogodbenega prenosa ali združitve.

5 Člen 3 navedene direktive določa:

„1. Pravice in obveznosti odsvojitelja, ki izhajajo iz na dan prenosa obstoječe pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja, se na podlagi takega prenosa prenesejo na pridobitelja.

[...]

3. Po prenosu pridobitelj še naprej zagotavlja s kolektivno pogodbo dogovorjene delovne pogoje, kakršne je na podlagi te pogodbe zagotavljal odsvojitelj, do dneva prenehanja veljavnosti ali izteka te kolektivne pogodbe ali do dneva uveljavitve ali začetka uporabljanja druge kolektivne pogodbe.

Države članice lahko omejijo obdobje zagotavljanja takih delovnih pogojev, s pridržkom, da ni krajše od enega leta.

4. (a) Če države članice ne določijo drugače, se odstavka 1 in 3 ne uporabljata v zvezi s pravico delavcev do starostnih, invalidskih ali družinskih dajatev na podlagi dodatnega zavarovanja v podjetju ali na medpodjetniški ravni, ki obstajajo zunaj okvirov obveznega socialnega zavarovanja držav članic.;

(b) Tudi kadar države članice ne določijo v skladu s pododstavkom [točko] (a), da se v zvezi s takimi pravicami uporabljata odstavka 1 in 3, morajo sprejeti potrebne ukrepe, s katerimi zavarujejo interese delavcev in oseb, ki ob prenosu niso več zaposlene v podjetju odsvojitelja, v zvezi s pravicami do starostnih dajatev in dajatev preživelim družinskim članom, ki so jih že pridobili ali jih pridobivajo na podlagi dodatnega zavarovanja iz pododstavka [točke] (a).“

6 Člen 5 iste direktive določa:

„1. Če države članice ne določijo drugače, se člena 3 in 4 ne uporabljata za prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata, če je odsvojitelj v stečajnem ali temu podobnem postopku zaradi plačilne nesposobnosti, ki je bil začel z namenom likvidacije premoženja odsvojitelja in je pod nadzorom pristojnega organa oblasti (ki je lahko tudi stečajni upravitelj, ki ga je pooblastil pristojni organ oblasti).

2. Kadar se člena 3 in 4 uporabljata za prenos v postopkih plačilne nesposobnosti (ne glede na to, ali je bil postopek sprožen z namenom likvidacije premoženja odsvojitelja) in pod pogojem, da postopek nadzira pristojni organ oblasti (ki je lahko tudi stečajni upravitelj po določbah nacionalne zakonodaje), lahko država članica določi, da:

(a) se dolgovi odsvojitelja na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja, ki so zapadli v plačilo pred prenosom ali pred začetkom postopka za primer plačilne nesposobnosti, ne glede na člen 3(1) ne prenesejo na pridobitelja, pod pogojem, da je ta postopek v skladu z nacionalno zakonodajo podlaga za varovanje, ki je najmanj tako, kakor je predvideno za situacije, na katere se nanaša Direktiva Sveta 80/987/EGS z dne 20. oktobra 1980 o približevanju zakonodaje držav članic o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 217)],

[...]

4. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da preprečijo zlorabo postopkov plačilne nesposobnosti, zaradi katerih bi bili delavci prikrajšani za pravice, ki jih predvideva ta direktiva.“

Direktiva 2008/94

7 V uvodni izjavi 3 Direktive 2008/94 je navedeno:

„V primeru plačilne nesposobnosti delodajalca je treba zavarovati delavce in jim zagotoviti minimalno raven zaščite, zlasti jamčiti izplačilo njihovih neporavnanih terjatev ter, kakor tudi hkrati upoštevati, da mora biti gospodarski in socialni razvoj v Skupnosti uravnotežen. V ta namen bi morale države članice ustanoviti organ, ki zagotavlja plačilo neporavnanih terjatev delavcev.“

8 V skladu s členom 1(1) te direktive se ta uporablja za terjatve delavcev, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij, do delodajalcev, ki so plačilno nesposobni v smislu člena 2(1) navedene direktive.

9 Člen 2(1) iste direktive določa:

„Za namene te direktive se šteje, da je delodajalec plačilno nesposoben, če je bila podana zahteva za sprožitev kolektivnih postopkov, ki temeljijo na plačilni nesposobnosti delodajalca, določenimi z zakoni in drugimi predpisi države članice, in vključuje delni ali popolni odvzem delodajalčevih sredstev ter imenovanje likvidacijskega upravitelja ali osebe, ki opravlja podobno nalogo, in ko je organ, ki je pristojen v skladu z navedenimi določbami:

(a) odločil, da se sproži postopek; ali

(b) ugotovil, da je podjetje ali obrat delodajalca dokončno zaprto in da razpoložljivo premoženje ne zadošča, da bi bila upravičena sprožitev postopka.“

10 Člen 2(2), prvi pododstavek, navedene direktive določa:

„Ta direktiva ne vpliva na nacionalno zakonodajo, kar zadeva opredelitev izrazov ‚delavec‘, ‚delodajalec‘, ‚plačilo‘, ‚pravica, ki zagotavlja takojšnjo upravičenost‘ in ‚pravica, ki zagotavlja upravičenost v prihodnosti‘.“

11 Člen 8 Direktive 2008/94 določa:

„Države članice zagotovijo potrebne ukrepe za varstvo interesov delavcev in oseb, ki so že zapustili delodajalčevo podjetje ali dejavnost na dan, ko ta postane plačilno nesposoben, v zvezi s priznani ali bodočo upravičenostjo do starostnih prejemkov, vključno z družinskimi prejemki, iz naslova dodatnega pokojninskega podjetniškega ali medpodjetniškega zavarovanja izven obveznega socialnega zavarovanja.“

Nemško pravo

- 12 Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik) v različici, ki se uporablja za spora o glavni stvari (v nadaljevanju: BGB), v členu 613a, naslovljenem „Pravice in obveznosti v primeru prenosa podjetja“, določa:

„(1) ¹Če je podjetje ali del podjetja s pravnim poslom prenesen na drugega lastnika, ta vstopi v pravice in obveznosti, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi, veljavnih na dan prenosa.² Če so te pravice in obveznosti urejene s pravnimi pravili kolektivne pogodbe ali s sporazumom na ravni podjetja, postanejo sestavni del pogodbe o zaposlitvi med novim lastnikom in delavcem [...].

[...]

(4) ¹Odpoved delovnega razmerja delavcu s strani nekdanjega delodajalca ali novega lastnika zaradi prenosa podjetja ali dela podjetja je nična. ² To ne posega v pravico, da se delavcu delovno razmerje odpove iz drugih razlogov.“

- 13 Insolvenzordnung (zakon o insolventnosti) z dne 5. oktobra 1994 (BGBl. 1994 I, str. 2866), kakor je bil spremenjen z zakonom z dne 23. junija 2017 (BGBl. 2017 I, str. 1693), v členu 45, naslovljenem „Konverzija terjatev“, določa:

„¹Prijaviti je treba terjatve, ki niso denarne ali katerih znesek ni določen v vrednosti, ki jo je mogoče oceniti ob začetku postopka zaradi insolventnosti. [...]

[...]“

- 14 Člen 108 tega zakona, naslovljen „Ohranitev nekaterih obveznosti“, določa:

„(1) [...] Delovna razmerja dolžnika se ohranijo in učinkujejo na maso. [...]

[...]

(3) Druga stranka lahko uveljavlja pravice v zvezi z obdobjem pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti le kot upnik, ki sodeluje v tem postopku.“

- 15 Člen 191 navedenega zakona, naslovljen „Upoštevanje terjatev, za katere velja odložni pogoj“, določa:

„¹Terjatev z odložnim pogojem se v okviru delnega poplačila upošteva v njenem celotnem znesku.² Del, ki ustreza tej terjatvi, se pri poplačilu zadrži.“

- 16 Člen 198 istega zakona, naslovljen „Deponiranje zadržanih zneskov“, določa, da mora sodni upravitelj pri pristojnem organu deponirati zneske, ki so bili ob končnem poplačilu zadržani.

- 17 Gesetz zur Verbesserung der betrieblichen Altersversorgung (Betriebsrentengesetz) (zakon o izboljšanju poklicnega pokojninskega zavarovanja (zakon o poklicnih pokojninah)) z dne 19. decembra 1974 (BGBl. I, str. 3610), kakor je bil spremenjen z zakonom z dne 17. avgusta 2017 (BGBl. 2017 I, str. 3214) (v nadaljevanju: zakon o poklicnih pokojninah) v členu 1b, naslovljenem „Varstvo pridobljenih pravic in izplačevanje dajatev iz naslova poklicne pokojnine“, določa:

„(1) Delavec, ki prejema dajatve na podlagi poklicnega pokojninskega zavarovanja, ohrani pravico do dajatev, če delovno razmerje preneha pred nastopom njegove pravice, pod pogojem, da je dopolnil 21 let in je bil zaposlen vsaj tri leta pred prenehanjem delovnega razmerja (dokončno pridobljena pravica). [...]

[...]“

18 Člen 9 zakona o poklicnih pokojninah določa:

„¹V primeru postopka zaradi insolventnosti se pravice ali pričakovane pravice upravičenca do dajatev iz naslova dodatnega pokojninskega zavarovanja delodajalca, na katerih temelji pravica v razmerju do jamstvenega sklada za primer insolventnosti, prenesejo na ta sklad ob začetku postopka [...]. [...] ³Pričakovane pravice, ki se ob začetku postopka zaradi insolventnosti prenesejo, se v postopku zaradi insolventnosti razglasijo za nepogojne terjatve v smislu člena 45 zakona o insolventnosti[, kakor je bil spremenjen z zakonom z dne 23. junija 2017]. [...]“

19 Člen 30f tega zakona v odstavku 1, prvi stavek, določa:

„Če je delavec upravičen do plačila dajatev za starost iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja pred 1. januarjem 2001, je treba uporabiti člen 1b(1) tako, da se pravice do dajatev ohranijo, če delovno razmerje preneha pred nastopom dogodka, ki daje pravico do dajatve, pod pogojem, da je ob prenehanju tega razmerja delavec dopolnil 35 let in zaveza za plačilo dajatev sega nazaj za

1. najmanj 10 let;

[...]

V takih primerih se pravice do dajatve ohranijo tudi, če je zaposlitev obstajala še pet let po 1. januarju 2001 in če je delavec na dan prenehanja delovnega razmerja dopolnil 30 let. [...]“

Spora o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

Zadeva C-674/18

- 20 EM, rojen leta 1980, je bil od 1. avgusta 1996 zaposlen v družbi Textar GmbH. Ta družba je svojim delavcem na podlagi splošnega podjetniškega sporazuma zagotavljala pokojnino iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja. V skladu s tem zavarovanjem znaša znesek starostne pokojnine za vsako leto delovne dobe med 0,2 in 0,55 % bruto plače delavca na določen datum pred prenehanjem delovnega razmerja, vendar ne sme presegati 20,25 % po 45 letih delovne dobe.
- 21 Ob prenosu dejavnosti družbe Textar je bila pogodba o zaposlitvi EM prenesena na družbo TMD Friction. Postopek zaradi insolventnosti, ki se je nanašal na premoženje te družbe, je bil uveden 1. marca 2009, vendar je bila njena dejavnost ohranjena.
- 22 Iz spisa, predloženega Sodišču, je razvidno, da je stečajni upravitelj aprila 2009 nekatere dejavnosti družbe TMD Friction prenesel na subjekt, ki je bil pozneje – 4. junija 2009 – preimenovan v TMD Friction.
- 23 Pensions-Sicherungs-Verein (jamstveni sklad za poklicne pokojnine, v nadaljevanju: PSV), subjekt zasebnega prava, ki zagotavlja izplačilo poklicnih pokojnin v primeru insolventnosti delodajalca v Nemčiji, je EM obvestil, da zaradi svoje starosti, to je 29 let ob začetku postopka zaradi insolventnosti, še ni pridobil nobene dokončne pravice do dajatev za starost v skladu s členom 1b(1) zakona o poklicnih pokojninah v povezavi s členom 30f(1), prvi stavek, točka 1, tega zakona, tako da od PSV ne bo dobil nobene dajatve v primeru nastopa dogodka, ki teoretično daje pravico do dajatev v breme tega subjekta.

- 24 EM je zato proti družbi TMD Friction vložil tožbo, s katero je predlagal, naj se tej družbi naloži, naj mu v prihodnosti, ko bo dopolnil upokojitveno starost, ki daje pravico do dajatev, izplača starostno pokojnino, pri znesku katere se bodo upoštevala obdobja delovne dobe, dopolnjena pred začetkom postopka zaradi insolventnosti.
- 25 Družba TMD Friction je temu zahtevku nasprotovala in trdila, da v primeru prenosa podjetja po začetku postopka zaradi insolventnosti v zvezi s premoženjem odsvojitelja pridobitelj odgovarja le še za del starostne pokojnine, ki temelji na obdobjih, dopoljenih po začetku tega postopka.
- 26 Zahtevek EM je bil zavržen tako na prvi stopnji kot v postopku s pritožbo, zato je ta pri Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče, Nemčija), ki je predložitveno sodišče, vložil revizijo.
- 27 V teh okoliščinah je Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je na podlagi člena 3(4) [Direktive Sveta 2001/23] v primeru prenosa podjetja po začetku postopka zaradi insolventnosti nad premoženjem odsvojitelja na podlagi nacionalnega prava, ki v primeru prenosa podjetja določa, da se člen 3(1) in (3) [Direktive 2001/23] načeloma uporablja tudi v zvezi s pravico delavcev do starostnih, invalidskih ali družinskih dajatev na podlagi dodatnega poklicnega ali medpoklicnega pokojninskega zavarovanja, dopustna določitev omejitve, v skladu s katero pridobitelj ne odgovarja za pokojninske pravice, ki temeljijo na delovni dobi, ki je bila dopolnjena pred začetkom postopka zaradi insolventnosti?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen:

Ali se potrebni ukrepi, s katerimi se zavarujejo interesi delavcev v zvezi s priznanimi ali pričakovanimi pravicami do dajatev za starost na podlagi dodatnega poklicnega ali medpoklicnega pokojninskega zavarovanja, iz člena 3(4)(b) [Direktive 2001/23] v primeru prenosa podjetja po začetku postopka zaradi insolventnosti nad premoženjem odsvojitelja presojajo na podlagi zahtevane ravni varstva iz člena 8 [Direktive 2008/94]?

3. Če je odgovor na drugo vprašanje za predhodno odločanje nikalen:

Ali je treba člen 3(4)(b) [Direktive 2001/23] razlagati tako, da so potrebni ukrepi, s katerimi se zavarujejo interesi delavcev v zvezi s priznanimi ali pričakovanimi pravicami do dajatev za starost na podlagi dodatnega poklicnega ali medpoklicnega pokojninskega zavarovanja, sprejeti, če nacionalno pravo določa, da

- se obveznost prihodnjega zagotavljanja dajatev za starost na podlagi dodatnega poklicnega ali medpoklicnega pokojninskega zavarovanja delavcem, ki jih zadeva prenos podjetja v primeru insolventnosti, načeloma prenese na pridobitelja,
- pridobitelj za pričakovane pravice iz naslova poklicne pokojnine jamči v obsegu, ki se nanaša na delovno dobo, ki je bila v tem podjetju dopolnjena po začetku postopka zaradi insolventnosti,
- na podlagi nacionalnega prava določeni nosilec zavarovanja za primer insolventnosti v tem primeru ne jamči za tisti del prihodnjih pravic do pokojninskih dajatev, ki so bile pridobljene pred začetkom postopka zaradi insolventnosti, in
- lahko delavec prihodnje pravice do pokojninskih dajatev, ki so bile pridobljene pred začetkom postopka zaradi insolventnosti, uveljavlja v okviru postopka zaradi insolventnosti odsvojitelja?

4. Ali se, če nacionalno pravo v primeru prenosa obrata določa uporabo členov 3 in 4 [Direktive 2001/23] tudi v postopku zaradi insolventnosti, člen 5(2)(a) [Direktive 2001/23] uporablja za pričakovane pravice delavcev iz naslova dodatnega poklicnega ali medpoklicnega pokojninskega zavarovanja, ki so sicer nastale že pred začetkom postopka zaradi insolventnosti, vendar delavci terjatve iz naslova dajatev pridobijo šele ob nastopu zavarovalnega primera, torej šele pozneje?

5. Če je odgovor na drugo ali četrto vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen:

Ali minimalna raven varstva, ki jo morajo zagotoviti države članice na podlagi člena 8 [Direktive 2008/94], zajema tudi obveznost jamčevanja za pričakovane pravice, ki ob začetku postopka zaradi insolventnosti na podlagi nacionalnega prava na podlagi zakona še niso bile pridobljene in ki se tudi sicer na podlagi zakona pridobijo samo zato, ker prenehanje delovnega razmerja ni povezano z insolventnostjo?

6. Če je odgovor na peto vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen:

Pod katerimi pogoji je mogoče izgube, ki so nekdanjemu delavcu v zvezi z dajatvami iz poklicnega pokojninskega zavarovanja za primer starosti nastale zaradi insolventnosti delodajalca, šteti za očitno nesorazmerne in s tem države članice zavezati k zagotovitvi minimalnega varstva na podlagi člena 8 [Direktive 2008/94], čeprav bo delavec prejel najmanj polovico dajatev iz naslova pridobljenih pokojninskih pravic?

7. Če je odgovor na peto vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen:

Ali je varstvo pričakovanih pravic delavcev na podlagi členov 3(4)(b) ali 5(2)(a) [Direktive 2001/23] – ki je enakovredno varstvu iz člena 8 [Direktive 2008/94] – zagotovljeno, tudi če ta obveznost ne izhaja iz nacionalnega prava, temveč zgolj iz neposredne uporabe člena 8 [Direktive 2008/94]?

8. Če je odgovor na sedmo vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen:

Ali ima člen 8 [Direktive 2008/94] neposredni učinek, tako da se lahko posamezni delavec nanj sklicuje pred nacionalnimi sodišči, tudi če delavec sicer prejme vsaj polovico dajatev, ki izhajajo iz pridobljenih pokojninskih pravic, izgube, ki so mu nastale zaradi insolventnosti delodajalca, pa je treba kljub temu šteti za nesorazmerne?

9. Če je odgovor na osmo vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen:

Ali je ustanova zasebnega prava, ki jo je država članica – kar je za delodajalce obvezno – določila kot jamstveni sklad za primer insolventnosti, ki je predmet bonitetnega nadzora, ki ga izvaja javni organ za nadzor finančnih storitev, in ki na podlagi javnega prava od delodajalcev pobira obvezne prispevke za zavarovanje za primer insolventnosti ter lahko kot organ z upravnim aktom izpolni pogoje za izvršbo, javni organ države članice?“

Zadeva C-675/18

28 FL, rojen leta 1950, je bil od 1. oktobra 1968 zaposlen v družbi Textar. Ta družba je svojim delavcem na podlagi splošnega podjetniškega sporazuma zagotovila pokojnino iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja. V skladu s tem zavarovanjem znaša znesek starostne pokojnine za vsako leto delovne dobe 0,5 % bruto plače delavca na določen datum pred prenehanjem delovnega razmerja in ne sme presežati 22,5 % po 45 letih delovne dobe.

- 29 Pogodba o zaposlitvi FL je bila ob prenosu dejavnosti družbe Textar 1. marca 2009 prenesena na družbo TMD Friction, ki je z dejavnostjo po začetku postopka zaradi insolventnosti v zvezi s to družbo nadaljevala.
- 30 Iz spisa, predloženega Sodišču, je razvidno, da je stečajni upravitelj aprila 2009 nekatere dejavnosti družbe TMD Friction prenesel na družbo TMD Friction EsCo, ki je z 22. aprilom 2009 prevzela obrat, v katerem je bila zaposlena tožeča stranka iz postopka v glavni stvari.
- 31 FL od 1. avgusta 2015 prejema starostno pokojnino v višini 145,03 EUR mesečno od družbe TMD Friction EsCo iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja in 816,99 EUR mesečno od PSV. Zadnjenavedeni se je pri izračunu te pokojnine oprl na mesečno bruto plačo, ki jo je FL prejel ob začetku postopka zaradi insolventnosti, tako da je bil odločilen datum 1. marec 2009.
- 32 FL je zoper družbo TMD Friction EsCo vložil tožbo, s katero je predlagal, naj se tej družbi naloži, naj mu izplača višjo poklicno starostno pokojnino. Po mnenju FL bi bilo treba znesek njegove poklicne starostne pokojnine ob upoštevanju njegovih 45 let delovne dobe, ki jih je dopolnil pri družbi TMD Friction EsCo in njeni pravni in dejanski prednici, ter dejstva, da je njegova bruto mesečna plača pred prenehanjem njegovega delovnega razmerja znašala 4940 EUR, določiti v višini 1111,50 EUR na mesec. Po mnenju FL bi lahko družba TMD Friction EsCo od tega zneska odštela le dajatev v višini 816,99 EUR, ki jo izplačuje PSV. Od družbe TMD Friction EsCo torej poleg mesečne pokojnine v višini 145,03 EUR, ki jo ta izplačuje, zahteva še dodatni znesek 149,48 EUR mesečno.
- 33 Enako kot družba TMD Friction v okviru zadeve C-674/18 je družba TMD Friction EsCo navedla trditve, da ob prenosu podjetja po začetku postopka zaradi insolventnosti v zvezi s premoženjem odsvojitelja pridobitelj odgovarja le za del starostne pokojnine, ki temelji na obdobjih, dopoljenih po začetku postopka zaradi insolventnosti.
- 34 Ker je bil zahtevk FL zavržen tako na prvi stopnji kot v postopku s pritožbo, je ta pri predložitvenem sodišču, Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče), vložil revizijo.
- 35 V teh okoliščinah je Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo devet vprašanj, pri čemer je besedilo prvega, drugega in četrtega vprašanja ter vprašanj od šestega do devetega enako kot v zadevi C-674/18:

„1. [...]

2. [...]

3. Če je odgovor na drugo vprašanje za predhodno odločanje nikalen:

Ali je treba člen 3(4)(b) [Direktive 2001/23] razlagati tako, da so potrebni ukrepi, s katerimi se zavarujejo interesi delavcev v zvezi s priznanimi ali pričakovanimi pravicami do dajatev za starost na podlagi dodatnega poklicnega ali medpoklicnega pokojninskega zavarovanja, sprejeti, če nacionalno pravo določa, da

- se obveznost prihodnjega zagotavljanja dajatev za starost na podlagi dodatnega poklicnega ali medpoklicnega pokojninskega zavarovanja delavcem, ki jih zadeva prenos podjetja v primeru insolventnosti, načeloma prenese na pridobitelja,
- pridobitelj podjetja za pričakovane pravice iz naslova poklicne pokojnine, katerih višina je med drugim odvisna od delovne dobe v podjetju in od višine plačila ob nastopu zavarovalnega primera, jamči v obsegu, ki zajema delovno dobo, ki je bila v tem podjetju dopolnjena po začetku postopka zaradi insolventnosti,

- na podlagi nacionalnega prava določeni jamstveni sklad za primer insolventnosti v tem primeru jamči za tisti del pričakovanih pravic iz naslova poklicne pokojnine, pridobljenih pred začetkom postopka zaradi insolventnosti, katerih višina se določa na podlagi plačila, ki ga je delavec prejemal ob začetku postopka zaradi insolventnosti, in
- niti pridobitelj niti jamstveni sklad za primer insolventnosti ne jamčita za zvišanje pričakovanih pravic, do katerega je sicer prišlo po začetku postopka zaradi insolventnosti, vendar se nanaša na delovno dobo, dopolnjeno pred tem obdobjem,
- lahko delavec to razliko glede višine pričakovanih pravic uveljavlja v okviru postopka zaradi insolventnosti odsvojitelja?

4. [...]

5. Če je odgovor na drugo ali četrto vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen:

Ali minimalna raven varstva, ki jo morajo zagotoviti države članice na podlagi člena 8 [Direktive 2008/94], zajema tudi del pričakovanih pravic, pridobljenih ob začetku postopka zaradi insolventnosti, ki nastane samo zato, ker prenehanje delovnega razmerja ni povezano z insolventnostjo?

6. [...]

7. [...]

8. [...]

9. [...]"

³⁶ S sklepom predsednika Sodišča z dne 23. novembra 2018 sta bili zadevi C-674/18 in C-675/18 združeni za pisni in ustni postopek ter izdajo sodb.

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

³⁷ Zadevi v glavni stvari se nanašata na prenosa obrata, ki sta bila opravljena po začetku postopka zaradi insolventnosti in ki ju je izvedel stečajni upravitelj ter v okviru katerih so bile pogodbe o zaposlitvi in obveznosti, ki izhajajo iz dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki se uporablja na podlagi splošnega podjetniškega sporazuma, prenesene na pridobitelja. Delavca iz postopkov v glavni stvari sta zoper ta pridobitelja vložila tožbi, pri čemer sta zatrjevala, da sta ta pridobitelja zavezana tudi za izpolnitev pravic do starostne pokojnine iz naslova delovnih dob, dopoljenih pred začetkom postopka zaradi insolventnosti, ker v skladu z nacionalnim pravom PSV ne odgovarja za te pravice oziroma zanje odgovarja le v omejenem obsegu.

³⁸ V skladu s pojasnili predložitvenega sodišča po nemškem pravu pridobitelj v skladu s členom 613a BGB načeloma vstopi v pravice in obveznosti, ki izhajajo iz delovnih razmerij, ki so obstajala ob prenosu podjetja, tudi če je do tega prenosa prišlo po začetku postopka zaradi insolventnosti. Pridobitelj postane dolžnik obveznosti, ki izhajajo iz prihodnjih izplačil starostne pokojnine iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja. Zato je treba pri izračunu take pokojnine upoštevati tudi obdobja zaposlitve v podjetju, ki jih je zadevni delavec že dopolnil pri odsvojitelju ali njegovih pravnih prednikih.

- 39 Vendar v skladu z razlago nacionalnega prava, ki jo je podalo predložitveno sodišče v sodbi z dne 17. januarja 1980, v primeru prenosa podjetja po začetku postopka zaradi insolventnosti v skladu z načelom enakosti upnikov ni dovoljeno, da preneseno osebo uveljavlja svoje terjatve pri novem solventnem dolžniku in da je tako neupravičeno v ugodnejšem položaju v primerjavi z drugimi upniki, zlasti v primerjavi z delavci, katerih delovno razmerje je prenehalo. Tako v primeru takega prenosa podjetja pridobitelj ne odgovarja niti za pridobljene pravice niti za pričakovane pravice do dajatev, v zvezi s katerimi je delavec zahtevano delovno dobo ali obdobje zaposlitve v podjetju že dopolnil pred začetkom postopka zaradi insolventnosti. Za dajatve iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja je namreč odgovornost pridobitelja omejena na del, ki ga je delavec pridobil zaradi svoje zaposlitve v podjetju po začetku postopka zaradi insolventnosti.
- 40 Zato je treba, kot navaja predložitveno sodišče, pri izračunu zneska starostne pokojnine iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki ga mora pridobitelj izplačati delavcu v primeru nastopa dogodka, na podlagi katerega nastane pravica do dajatve, to starostno pokojnino najprej določiti na podlagi pravil navedenega pokojninskega zavarovanja, pri čemer mora ta pokojnina temeljiti na vseh delovnih dobah, ki jih je delavec dopolnil med delovnim razmerjem, in po potrebi na podlagi bruto plače delavca pred prenehanjem delovnega razmerja, ki je referenčno. Potem je treba znesek, ki izhaja iz tega izračuna, razdeliti na del, ki ustreza obdobjem zaposlitve v podjetju, dopolnjenim v okviru delovnega razmerja pred začetkom postopka zaradi insolventnosti, in del, ki ustreza obdobju, dopolnjenem po začetku navedenega postopka.
- 41 Poleg tega je treba poudariti, da je PSV dolžan posredovati v zvezi z delom pokojninskih pravic, ki so jih delavci, ki jih je prevzel pridobitelj, pridobili v obdobjih, v katerih so bili zaposleni pri podjetju odsvojitelju pred začetkom postopka zaradi insolventnosti, le če lahko ti delavci, tako kot FL, na ta dan uveljavljajo dokončne pravice. Poleg tega naj bi se tudi v takem primeru in drugače od nominalnega zneska, uporabljenega pri izračunu deleža pridobitelja, znesek dajatev, ki jih izplačuje PSV, izračunal na podlagi mesečne bruto plače delavca na dan začetka postopka zaradi insolventnosti.
- 42 Zato lahko med vsoto zneskov, ki jih dejansko izplačujeta PSV in pridobitelj, in nominalnim zneskom celotne pokojnine, do katere bi bil FL upravičen v običajnih pogojih, pride do razlike, ki jo je predložitveno sodišče v obravnavanem primeru ocenilo na 142,22 EUR mesečno. Vendar bi tak delavec lahko svojo terjatev do tega zneska prijavil v stečajno maso (zadeva C-675/18).
- 43 Kar zadeva delavca, kot je EM (zadeva C-674/18), ki ob začetku postopka zaradi insolventnosti še ni pridobil dokončnih pokojninskih pravic, naj PSV ne bi interveniral, vendar bi zadevna oseba svojo terjatev lahko do zneska teh pravic prijavila v stečajno maso.
- 44 Spomniti je treba, da je v okviru postopka sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, uvedenega s členom 267 PDEU, naloga Sodišča dati nacionalnemu sodišču koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča. S tega vidika mora Sodišče po potrebi preoblikovati vprašanja, ki so mu bila predložena (sodba z dne 28. maja 2020, World Comm Trading Gfz, C-684/18, EU:C:2020:403, točka 26 in navedena sodna praksa).
- 45 V obravnavanem primeru je treba vprašanja za predhodno odločanje v vsaki od združenih zadev razumeti tako, da predložitveno sodišče sprašuje, najprej, o združljivosti nacionalne ureditve, ki se obravnava v teh zadevah, in nacionalne sodne prakse z direktivama 2001/23 in 2008/94, dalje, o tem, ali je treba izgube, kakršne so izgube, nastale EM in FL, šteti za očitno nesorazmerne glede na člen 8 Direktive 2008/94, in nazadnje, o neposrednem učinku, ki ga lahko ima ta določba, in o njeni uporabi proti jamstvenemu skladu zasebnega prava za primer insolventnosti delodajalcev na področju poklicnih pokojnin, kot je PSV.
- 46 Poudariti je treba, da tožeči stranki iz postopkov v glavni stvari pred Sodiščem izražata dvom, ali je bil v zadevah, ki sta predmet sporov o glavni stvari, postopek zaradi insolventnosti zoper odsvojitelja začel zato, da bi se lahko izvedel prenos podjetja na način, da se lahko zmanjša breme pridobiteljev iz

naslova pravic, ki sta jih ti tožeči stranki pridobili v okviru dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja. Vendar v obravnavanem primeru predložitveno sodišče v predlogih za sprejetje predhodne odločbe nikjer ne navaja obstoja goljufije ali zlorabe, ki bi bili podani v zvezi z začetkom postopka zaradi insolventnosti proti odsvojitelju.

Prvo, drugo in četrto vprašanje v vsaki od združenih zadev

- 47 Predložitveno sodišče želi s prvim, drugim in četrtem vprašanjem v vsaki od združenih zadev v bistvu izvedeti, ali je treba Direktivo 2001/23, zlasti ob upoštevanju člena 3(1) in (4) ter člena 5(2)(a) te direktive, razlagati tako, da v primeru prenosa podjetja, ki je predmet postopka zaradi insolventnosti, ki ga izvaja njegov stečajni upravitelj, nasprotuje nacionalni ureditvi, kakor se razlaga v nacionalni sodni praksi in v skladu s katero ob nastopu dogodka, ki daje pravico do starostne pokojnine iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja, do katerega pride po začetku postopka zaradi insolventnosti, pridobitelj ne odgovarja za pričakovane pravice delavca v zvezi s to starostno pokojnino, ki so bile pridobljene iz naslova delovnih dob pred začetkom postopka zaradi insolventnosti.
- 48 Za odgovor na ta vprašanja je treba opozoriti, da je namen Direktive 2001/23, kot je razvidno iz njenega člena 3 v povezavi z uvodno izjavo 3, varstvo delavcev z zagotavljanjem ohranitve njihovih pravic ob spremembi vodstva podjetja, tako da se jim omogoči, da ostanejo zaposleni pri novem delodajalcu pod enakimi pogoji, kot so bili dogovorjeni z odsvojiteljem. Cilj te direktive je, da se kar najbolj zagotovi kontinuiteta pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij – brez sprememb – s pridobiteljem, zato da se prepreči, da bi bili zadevni delavci postavljeni v položaj, ki bi bil manj ugoden samo zaradi prenosa (glej v tem smislu sklep z dne 28. januarja 2015, Gimnasio Deportivo San Andrés, C-688/13, EU:C:2015:46, točka 34, in sodbo z dne 16. maja 2019, Plessers, C-509/17, EU:C:2019:424, točka 52 in navedena sodna praksa).
- 49 Vendar kot je razvidno iz uvodnih izjav 4 in 6 navedene direktive, je glede na razlike v državah članicah, kar zadeva obseg varstva delavcev na tem področju, namen te direktive te razlike zmanjšati z usklajevanjem nacionalne zakonodaje, vendar brez določitve celovite harmonizacije na tem področju (sklep z dne 28. januarja 2015, Gimnasio Deportivo San Andrés, C-688/13, EU:C:2015:46, točka 35 in navedena sodna praksa).
- 50 Poleg tega, čeprav je treba v skladu s ciljem Direktive 2001/23 varovati interese delavcev, ki jih prenos zadeva, pa ni mogoče prezreti interesov pridobitelja. Namen Direktive 2001/23 ni le varstvo interesov delavcev ob prenosu podjetja, ampak tudi zagotovitev pravičnega ravnotežja med interesi teh delavcev na eni strani in interesi pridobitelja na drugi (sodba z dne 26. marca 2020, ISS Facility Services, C-344/18, EU:C:2020:239, točka 26).
- 51 Vendar je treba v zvezi s tem pojasniti, da je treba pravila Direktive 2001/23 šteti za kogentna, ker države članice od njih ne smejo odstopati na način, ki bi bil za delavce neugoden, kar pa ne posega v izjeme, ki so določene v tej direktivi (glej v tem smislu sklep z dne 28. januarja 2015, Gimnasio Deportivo San Andrés, C-688/13, EU:C:2015:46, točka 39 in navedena sodna praksa).
- 52 Člen 3(1), prvi pododstavek, navedene direktive določa načelo, po katerem se pravice in obveznosti odsvojitelja, ki na dan prenosa izhajajo iz veljavne pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja, prenesejo na pridobitelja.
- 53 Vendar je, na prvem mestu, iz člena 3(4)(a) Direktive 2001/23 razvidno, da se odstavek 1 in 3 tega člena, če države članice ne določijo drugače, ne uporabljata v zvezi s pravico delavcev do starostnih, invalidskih ali družinskih dajatev na podlagi dodatnega zavarovanja v podjetju ali na medpodjetniški ravni, ki obstajajo zunaj okvirov obveznega socialnega zavarovanja držav članic.

- 54 Poudariti je treba tudi, da morajo države članice v skladu s členom 3(4)(b) Direktive 2001/23, tudi kadar ne določijo, da se v zvezi s pravicami iz prejšnje točke te sodbe uporabljata odstavka 1 in 3 tega člena, sprejeti potrebne ukrepe, s katerimi zavarujejo interese delavcev in oseb, ki ob prenosu niso več zaposlene v podjetju odsvojitelja, v zvezi z njihovimi pravicami do starostnih dajatev in dajatev preživelim družinskim članom, ki so jih že pridobili ali jih pridobivajo na podlagi dodatnega zavarovanja iz člena 3(4)(a) te direktive (sklep z dne 28. januarja 2015, Gimnasio Deportivo San Andrés, C-688/13, EU:C:2015:46, točka 44 in navedena sodna praksa).
- 55 Na drugem mestu, člen 5(1) Direktive 2001/23 določa, da se, če države članice ne določijo drugače, člena 3 in 4 te direktive ne uporabljata za prenos podjetja, če je odsvojitelj v stečajnem ali temu podobnem postopku zaradi plačilne nesposobnosti, ki je bil začet z namenom likvidacije premoženja odsvojitelja in je pod nadzorom pristojnega organa oblasti.
- 56 Poleg tega člen 5(2) Direktive 2001/23 določa, da kadar se člena 3 in 4 te direktive uporabljata za tak prenos podjetja, ne glede na to, ali se je postopek zaradi plačilne nesposobnosti začel z namenom likvidacije premoženja odsvojitelja, lahko država članica pod nekaterimi pogoji ne uporabi nekaterih jamstev iz teh členov 3 in 4.
- 57 Tako lahko z odstopanjem od člena 3(1) navedene direktive ta država članica na podlagi člena 5(2)(a) te direktive določi, da se obveznosti odsvojitelja, ki izhajajo iz pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja in ki so zapadle pred datumom prenosa ali pred datumom začetka postopka zaradi insolventnosti, ne prenesejo na pridobitelja, pod pogojem, da se s tem postopkom v skladu z ureditvijo navedene države članice zagotavlja varstvo, ki je vsaj enakovredno varstvu, zagotovljenemu z Direktivo 80/987.
- 58 Ugotoviti je treba, da je iz informacij, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, razvidno, da v skladu s členom 613a BGB pridobitelj v primeru prenosa podjetja vstopi v pravice in obveznosti, ki izhajajo iz delovnih razmerij, ki obstajajo ob prenosu, in da ta člen ne določa izrecno niti tega, da se nekatere vrste pravic ne prenesejo, niti tega, da je treba razlikovati med različnimi okoliščinami, v katerih se taki prenosi izvajajo. Zato je nemški zakonodajalec v skladu z možnostjo, ki jo daje Direktiva 2001/23, načeloma želel predpisati uporabo člena 3(1) te direktive v zvezi s pravico delavcev do dajatev iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja, tudi kadar do prenosa pride v postopku zaradi insolventnosti, ki je bil začet nad odsvojiteljem.
- 59 Zato je treba ugotoviti, ali je v okviru načelne uporabe člena 3 navedene direktive vseeno mogoče, da se na podlagi odstopanj, določenih v tej direktivi, določi, da pridobitelj ne odgovarja za pričakovane pravice delavca v zvezi s starostno pokojnino iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki temeljijo na delovnih dobah pred začetkom postopka zaradi insolventnosti.
- 60 Najprej, v zvezi s členom 5(1) Direktive 2001/23 je Sodišče večkrat razsodilo, da se je treba za ugotovitev, ali prenos podjetja spada pod to izjemo, prepričati, da ta prenos izpolnjuje tri kumulativne pogoje iz te določbe, in sicer da je odsvojitelj v stečajnem ali podobnem postopku zaradi plačilne nesposobnosti, da je ta postopek uveden z namenom likvidacije premoženja odsvojitelja in da je pod nadzorom pristojnega organa oblasti (glej v tem smislu sodbo z dne 16. maja 2019, Plessers, C-509/17, EU:C:2019:424, točka 40 in navedena sodna praksa).
- 61 Zlasti je Sodišče presodilo, da člen 5(1) te direktive zahteva, da se stečajni postopek ali podobni postopek zaradi plačilne nesposobnosti začne z namenom likvidacije premoženja odsvojitelja in da postopek, katerega namen je nadaljevanje dejavnosti zadevnega podjetja, ne izpolnjuje tega pogoja (glej v tem smislu sodbo z dne 22. junija 2017, Federatie Nederlandse Vakvereniging in drugi, C-126/16, EU:C:2017:489, točka 47 in navedena sodna praksa).

- 62 Zato postopki, kot sta ta iz zadev v glavni stvari, katerih cilj ni likvidacija premoženja odsvojitelja, temveč ohranitev njegovih dejavnosti po njegovem prenosu, niso postopek, začet z namenom likvidacije premoženja odsvojitelja v smislu člena 5(1) te direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 22. junija 2017, *Federatie Nederlandse Vakvereniging in drugi*, C-126/16, EU:C:2017:489, točki 51 in 52).
- 63 Dalje, v zvezi s členom 5(2)(a) Direktive 2001/23 je treba ugotoviti, da čeprav so bile v skladu z nacionalno ureditvijo iz postopkov v glavni stvari, kot se razlaga v nacionalni sodni praksi, pravice do starostne pokojnine iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja že pridobivane pred začetkom postopka zaradi insolventnosti, pravica do starostne pokojnine pripada šele po tem, ko po začetku tega postopka nastopi dogodek, ki daje pravico do dajatev.
- 64 Zato ni mogoče šteti, da se ta nacionalna ureditev, kot se razlaga v nacionalni sodni praksi, nanaša na obveznosti, ki jih je odsvojitelj imel pred datumom prenosa ali pred začetkom postopka zaradi insolventnosti, ne da bi se, kot je navedel generalni pravobranilec v točki 85 sklepnih predlogov, kršila ozka razlaga, ki mora veljati za to odstopanje.
- 65 Iz tega sledi, da se odstopanja, ki so posebej določena v členu 5 Direktive 2001/23, ne morejo uporabiti za nacionalno ureditev iz postopkov v glavni stvari, kakor se razlaga v nacionalni sodni praksi.
- 66 Taka ugotovitev pa ne izključuje, da bi bila ta ureditev lahko zajeta z odstopanji iz člena 3(4) Direktive 2001/23. Poudariti je namreč treba, da je postulat člena 5(2)(a) te direktive, ki zadeva položaj prenosa, kot je ta iz zadev v glavni stvari, uporaba členov 3 in 4 iste direktive (sodba z dne 11. junija 2009, *Komisija/Italija*, C-561/07, EU:C:2009:363, točka 41).
- 67 V zvezi s tem iz točke 58 te sodbe izhaja, da je bila z nacionalno ureditvijo iz postopkov v glavni stvari, kakor se razlaga v nacionalni sodni praksi, na pridobitelja delno prenesena obveznost plačila pravic delavcev do starostne pokojnine iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja.
- 68 Vendar kot je poudarila Komisija, ker člen 3(4) Direktive 2001/23 državam članicam dopušča, da na pridobitelju naložijo celoten prenos take obveznosti ali pa mu ne naložijo nikakršnega prenosa te obveznosti, te določbe ni mogoče razlagati tako, da načeloma prepoveduje nacionalno ureditev, ki predpisuje njen delni prenos.
- 69 Ugotoviti je namreč treba, kot je bilo opozorjeno v točkah 49 in 50 te sodbe, da ta direktiva ne predpisuje celovite harmonizacije in da je njen namen zagotoviti pravično ravnotežje med interesi delavcev na eni strani in interesi pridobitelja na drugi.
- 70 V takem primeru je treba šteti, da država članica „določi drugače“ v smislu dela stavka člena 3(4)(a) te direktive le za del pravic delavcev do starostne pokojnine iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki jih je treba prenesti na pridobitelja, in da ima ta država članica obveznost, da sprejme potrebne ukrepe, s katerimi zavaruje interese delavcev na podlagi člena 3(4)(b) te direktive tako za del teh pravic, ki so prenesene na pridobitelja, kot za tiste, ki se lahko uveljavljajo le proti odsvojitelju – glede na okoliščine primera – v postopku zaradi insolventnosti, ki je začet nad njim, kot je to primer v sporih o glavni stvari.
- 71 Iz tega izhaja, da lahko države članice pri izvrševanju svojega polja proste presoje določijo, da pridobitelj, čeprav vstopi v pravice in obveznosti, ki izhajajo iz delovnih razmerij, ki obstajajo ob prenosu, odgovarja le za pričakovane pravice delavca do starostne pokojnine iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki temeljijo na obdobjih zaposlitve po začetku postopka zaradi insolventnosti, če ta država članica v skladu s členom 3(4)(b) navedene direktive sprejme potrebne ukrepe, s katerimi zavaruje interese delavcev.

- 72 Taka razlaga namreč načeloma omogoča zagotovitev pravičnega ravnotežja med varstvom interesov delavcev in varstvom interesov pridobiteljev v primeru prenosa podjetja po začetku postopka zaradi insolventnosti, ker zagotavlja, da delavci ohranijo pravico do starostne pokojnine iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja, hkrati pa določa omejitev odgovornosti pridobiteljev, ki bi lahko olajšala prenose podjetij, ki so predmet postopka zaradi insolventnosti.
- 73 V zvezi s tem je treba še poudariti, da besedilo člena 3(4)(b) Direktive 2001/23 v bistvu povzema besedilo člena 8 Direktive 80/987, ki je enako besedilu člena 8 Direktive 2008/94, s katero je bila kodificirana Direktiva 80/987. Poleg tega člen 5(2)(a) Direktive 2001/23, ki se nanaša na prenose podjetja v primeru postopka zaradi insolventnosti, izrecno zahteva varstvo, ki je vsaj enakovredno tistemu, ki je določeno v položajih, ki spadajo na področje uporabe Direktive 80/987. Iz tega sledi, da je treba ukrepe, potrebne za varstvo interesov delavcev, ki jih morajo države članice sprejeti na podlagi člena 3(4)(b) Direktive 2001/23, razumeti tako, da vsekakor vključujejo ukrepe, ki jih določa Direktiva 2008/94 in katerih namen je kompenzirati plačilno nesposobnost njihovega delodajalca, ne glede na to, ali je ta pridobitelj ali, kot v obravnavanem primeru, odsvojitelj.
- 74 Iz tega izhaja, da mora biti v primeru prenosa podjetja po začetku postopka zaradi insolventnosti varstvo delavcev glede njihovih pridobljenih ali pričakovanih pravic do dajatev za starost iz naslova dodatnih poklicnih ali medpoklicnih pokojninskih zavarovanj v smislu člena 3(4)(b) Direktive 2001/23 vsaj enakovredno ravni varstva, ki se zahteva s členom 8 Direktive 2008/94.
- 75 Glede na zgoraj navedeno je treba na prvo, drugo in četrto vprašanje v vsaki od združenih zadev odgovoriti, da je treba Direktivo 2001/23, zlasti ob upoštevanju člena 3(1) in (4) ter člena 5(2)(a) te direktive, razlagati tako, da v primeru prenosa podjetja, ki je predmet postopka zaradi insolventnosti, ki ga izvede njegov stečajni upravitelj, ne nasprotuje nacionalni ureditvi, kakor se razlaga v nacionalni sodni praksi in v skladu s katero ob nastopu dogodka, ki daje pravico do starostne pokojnine iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja in do katerega pride po začetku postopka zaradi insolventnosti, pridobitelj ne odgovarja za pričakovane pravice delavca do te starostne pokojnine, ki so bile pridobljene iz naslova delovnih dob pred začetkom postopka zaradi insolventnosti, pod pogojem, da so glede dela zneska, za katerega pridobitelj ne odgovarja, ukrepi, sprejeti zaradi varstva interesov delavcev, na ravni, ki je vsaj enakovredna ravni varstva, ki se zahteva s členom 8 Direktive 2008/94.

Tretje, peto in šesto vprašanje v vsaki od združenih zadev

- 76 Predložitveno sodišče s tretjim, petim in šestim vprašanjem, ki jih je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(4)(b) Direktive 2001/23 v povezavi s členom 8 Direktive 2008/94 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, kakor se razlaga v nacionalni sodni praksi in ki ob nastopu dogodka, ki daje pravico do dajatev za starost iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja in do katerega pride po začetku postopka zaradi insolventnosti, v okviru katerega je bil izveden prenos podjetja, določa, da za del teh dajatev, za katere pridobitelj ne odgovarja, prvič, jamstveni sklad za primer insolventnosti, določen v skladu z nacionalnim pravom, ni dolžan posredovati, če pričakovane pravice do dajatev za starost ob začetku tega postopka zaradi insolventnosti še niso bile dokončne, in drugič, da se znesek, ki se nanaša na del teh dajatev, za katere odgovarja ta sklad, izračuna na podlagi bruto mesečne plače zadevnega delavca ob začetku tega postopka.
- 77 V zvezi s tem je treba opozoriti, na prvem mestu, da – kot izhaja iz točke 75 te sodbe – mora biti jamstvo, ki ga mora zadevna država članica zagotoviti za del zneska dajatev za starost iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja, za katerega pridobitelj ne odgovarja, vsaj na ravni, ki je enakovredna ravni varstva, ki jo nalaga člen 8 Direktive 2008/94.

- 78 V tem kontekstu imajo države članice pri prenosu člena 8 Direktive 2008/94 široko polje proste presoje pri določanju tako mehanizma kot ravni varstva pravic, ki so jih pridobili delavci, do dajatev za starost iz naslova dodatnega pokojninskega zavarovanja. Ta določba, ker je ni mogoče razlagati tako, da zahteva polno jamstvo za te pravice, državam članicam ne preprečuje, da z uresničevanjem legitimnih ekonomskih in socialnih ciljev zmanjšajo pridobljene pravice delavcev v primeru insolventnosti njihovega delodajalca, če med drugim spoštujejo načelo sorazmernosti. Države članice so tako v skladu s ciljem te direktive dolžne delavcem zagotavljati minimum varstva, ki ga zahteva člen 8 te direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 19. decembra 2019, Pensions-Sicherungs-Verein, C-168/18, EU:C:2019:1128, točke od 38 do 40 in navedena sodna praksa).
- 79 V zvezi z minimalnim varstvom, ki ga zahteva člen 8 Direktive 2008/94, je Sodišče že razsodilo, da pravilen prenos te določbe zahteva, da nekdanji delavec v primeru insolventnosti svojega delodajalca prejme vsaj polovico dajatev za starost, ki izhajajo iz pokojninskih pravic, pridobljenih v okviru dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja, in da ta določba državam članicam nalaga, da v tem primeru vsakemu nekdanjemu delavcu jamčijo za nadomestilo, ki ustreza vsaj polovici vrednosti pravic, pridobljenih iz naslova takega zavarovanja (glej v tem smislu sodbo z dne 19. decembra 2019, Pensions-Sicherungs-Verein, C-168/18, EU:C:2019:1128, točke 41, 51 in 52 ter navedena sodna praksa).
- 80 To minimalno varstvo prav tako nasprotuje očitno nesorazmernemu zmanjšanju poklicnih dajatev za starost delavca, ki hudo posega v zmožnost zadevne osebe, da zadovoljuje svoje potrebe. To naj bi veljalo v primeru znižanja dajatev za starost, ki ga utrpí nekdanji delavec, ki že živi ali bi zaradi tega znižanja moral živeti pod pragom tveganja revščine, ki ga je za zadevno državo članico določil Statistični urad Evropske unije (Eurostat). Tako to minimalno varstvo zahteva, da država članica nekdanjemu delavcu, čigar dajatve za starost se tako zmanjšajo, jamči za nadomestilo zneska, ki je, ne da bi nujno pokrival vse nastale izgube, primeren za odpravo njihove očitne nesorazmernosti (glej v tem smislu sodbo z dne 19. decembra 2019, Pensions-Sicherungs-Verein, C-168/18, EU:C:2019:1128, točki 44 in 45).
- 81 Dodati je treba še, da je namen člena 8 Direktive 2008/94 zagotoviti dolgoročno varstvo interesov delavcev, saj se ti interesi v zvezi s pridobljenimi ali pričakovanimi pravicami načeloma raztezajo na celotno obdobje upokojitve (sodba z dne 24. novembra 2016, Webb-Sämman, C-454/15, EU:C:2016:891, točka 27).
- 82 Na drugem mestu, poudariti je treba, da v primeru prenosa podjetja po začetku postopka zaradi insolventnosti nacionalna ureditev iz postopkov v glavni stvari določa, da pridobitelj vstopi v pravice in obveznosti, ki izhajajo iz delovnih razmerij, ki so obstajala ob prenosu, tako da se je treba glede dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja, kot je to iz postopka v glavni stvari, za namen izračuna zneska dajatev za starost ob nastopu dogodka, ki daje pravico do teh dajatev, opreti na vse delovne dobe, ki jih je delavec dopolnil v času trajanja delovnega razmerja, vključno s tistimi, dopolnjenimi pri odsvojitelju, in na bruto plačo delavca pred koncem delovnega razmerja.
- 83 Poleg tega, kot je razvidno iz informacij, ki jih je predložilo predložitveno sodišče in na katere je opozorjeno v točkah 20 in 28 te sodbe, v skladu z dodatnim poklicnim pokojninskim zavarovanjem iz postopkov v glavni stvari znesek starostne pokojnine za vsako leto pripisane delovne dobe znaša določen odstotek bruto plače delavca ob nastopu dogodka, ki daje pravico do teh dajatev, ne da bi ta znesek po 45 letih delovne dobe lahko presegel določen odstotek.
- 84 Iz tega sledi, da nacionalna ureditev iz postopkov v glavni stvari ne spoštuje jamstva, ki izhaja iz člena 8 Direktive 2008/94 in ki je navedeno v točki 79 te sodbe, in sicer da se nekdanjemu delavcu zagotovi vsaj polovica dajatev za starost, ki izhajajo iz pravic do pokojnine, ki so bile pridobljene v okviru dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja, razen če je nekdanjemu delavcu zagotovljeno, da prejme polovico zneskov, ki mu pripadajo na podlagi mehanizma izračuna, določenega z nacionalno ureditvijo, ki je naveden v točkah 82 in 83 te sodbe.

- 85 Natančneje, člena 8 Direktive 2008/94 v primeru, kakršen je ta v postopkih v glavni stvari, ni mogoče razlagati tako, da je znesek dajatve, od katerega je treba nekdanjemu delavcu priznati vsaj 50 %, mogoče izračunati, ne da bi se v ta namen upoštevale delovne dobe, dopolnjene pri odsvojitelju in v okviru katerih so bile pridobljene pravice do dajatev za starost, in bruto plača delavca ob pridobitvi takih pravic.
- 86 Poleg tega na podlagi izračuna, pri katerem se ne bi upoštevale delovne dobe in bruto plača iz prejšnje točke, ne bi bilo mogoče ugotoviti, ali je treba v skladu z zahtevo iz tega člena 8, na katero je opozorjeno v točki 80 te sodbe, odpraviti posledice zmanjšanja teh dajatev, ki ga je utrpel nekdanji delavec, ki zaradi tega zmanjšanja živi ali bi moral živeti pod pragom tveganja za revščino, določenim za zadevno državo članico.
- 87 V zvezi s tem je treba zavrniti trditev nemške vlade, da naj bi se glede na to, da je v nemški različici člena 8 Direktive 2008/94 uporabljena dikcija „*ihrer erworbenen Rechte oder Anwartschaftsrechte*“ in da je izraz „*erworbene Anwartschaftsrechte*“ mogoče dobesedno prevesti z izrazom „pridobljene pričakovane pravice“, ta določba nanašala le na pričakovane pravice, ki so v skladu z nacionalnimi predpisi pridobljene, torej dokončne.
- 88 Ugotoviti je namreč treba, da se, kot trdi tožeča stranka v postopku v glavni stvari v zadevi C-674/18, druge jezikovne različice te določbe, kot so španska, francoska ali italijanska, nanašajo le na „pridobljene pravice in pričakovane pravice“, ne da bi se zahtevalo, da so te zadnje tudi postale dokončne.
- 89 Treba pa je opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča nujnost enotne razlage določbe prava Unije v primeru razhajanja med njenimi jezikovnimi različicami zahteva, da se zadevna določba razlaga glede na kontekst in namen ureditve, katere del je (sodba z dne 23. novembra 2016, Bayer CropScience in Stichting De Bijenstichting, C-442/14, EU:C:2016:890, točka 84 in navedena sodna praksa).
- 90 Res je, da člen 2(2), prvi pododstavek, Direktive 2008/94 določa, da ta direktiva ne vpliva na nacionalno zakonodajo, kar med drugim zadeva opredelitev izrazov „pravica, ki zagotavlja takojšnjo upravičenost“ in „pravica, ki zagotavlja upravičenost v prihodnosti“.
- 91 Zato ta direktiva ne nasprotuje temu, da država članica v okviru pričakovanih pravic razlikuje tiste, ki so dokončne. Vendar tako polje proste presoje, priznано državam članicam, ne sme privedi do tega, da bi se kršil polni učinek določb navedene direktive, zlasti njenega člena 8. Tako bi bilo, če bi bilo državi članici dovoljeno, da nekatere kategorije pričakovanih pravic v smislu svojega nacionalnega prava izvzame iz obveznosti minimalnega varstva, ki jo nalaga člen 3(4)(b) Direktive 2001/23 v povezavi s členom 8 Direktive 2008/94 za vse pričakovane pravice.
- 92 Navsezadnje mora predložitveno sodišče ob upoštevanju načel, izpeljanih v prejšnjih točkah te sodbe, preveriti, ali je bila v sporih o glavni stvari kršena obveznost zagotovitve minimalnega varstva delavcev, ki so upravičeni do dajatev iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja.
- 93 Glede na zgoraj navedeno je treba na tretje, peto in šesto vprašanje v vsaki od združenih zadev odgovoriti, da je treba člen 3(4)(b) Direktive 2001/23 v povezavi s členom 8 Direktive 2008/94 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, kakor se razlaga v nacionalni sodni praksi in ki ob nastopu dogodka, ki daje pravico do dajatev za starost iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja in do katerega pride po začetku postopka zaradi insolventnosti, v okviru katerega je bil izveden prenos podjetja, določa, da za del teh dajatev, za katerega pridobitelj ne odgovarja, prvič, jamstveni sklad za primer insolventnosti, določen v skladu z nacionalnim pravom, ni dolžan posredovati, če pričakovane pravice do dajatev za starost še niso bile dokončne ob začetku tega postopka zaradi insolventnosti, in da se, drugič, za namen izračuna zneska, ki se nanaša na del teh

dajatev, za katere odgovarja ta sklad, ta znesek izračuna na podlagi bruto mesečne plače zadevnega delavca ob začetku tega postopka, če bi bilo zaradi tega delavcem krateno minimalno varstvo, ki ga zagotavlja ta določba, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

Sedmo, osmo in deveto vprašanje v vsaki od združenih zadev

- 94 Predložitveno sodišče s sedmim, osmim in devetim vprašanjem v vsaki od združenih zadev v bistvu sprašuje, ali ima člen 8 Direktive 2008/94 v delu, v katerem določa minimalno varstvo pridobljenih ali pričakovanih pravic delavcev do dajatev za starost, neposredni učinek, ki ga lahko zadevna oseba uveljavlja proti jamstvenemu skladu zasebnega prava, ki je zadolžen za pobiranje obveznih prispevkov pri delodajalcih in ki lahko v ta namen uporabi izvršbo, pri čemer je podvržen bonitetnemu nadzoru, ki ga izvaja javni organ zadevne države članice.
- 95 Sodišče je v sodbi z dne 19. decembra 2019, Pensions-Sicherungs-Verein (C-168/18, EU:C:2019:1128), že odgovorilo na vprašanje, ali ima člen 8 Direktive 2008/94 lahko neposredni učinek, tako da se je nanj mogoče sklicevati zoper subjekt zasebnega prava, ki ga je zadevna država članica imenovala za jamstveni sklad za primer insolventnosti delodajalcev na področju poklicnih pokojnin. V točkah od 52 do 57 te sodbe je nanj v bistvu odgovorilo pritrdilno, če je mogoče, prvič, ta subjekt glede na jamstveno nalogo, ki jo ima, in pogoje, pod katerimi jo opravlja, enačiti z državo in, drugič, če se ta naloga dejansko nanaša na vrste dajatev za starost, za katere se zahteva minimalno varstvo iz tega člena 8.
- 96 Glede na te preudarke je treba na sedmo, osmo in deveto vprašanje v vsaki od združenih zadev odgovoriti, da ima člen 8 Direktive 2008/94 v delu, v katerem določa minimalno varstvo pridobljenih ali pričakovanih pravic delavcev do dajatev za starost, lahko neposredni učinek, tako da se je nanj mogoče sklicevati zoper subjekt zasebnega prava, ki ga je zadevna država članica imenovala za jamstveni sklad za primer insolventnosti delodajalca na področju poklicnih pokojnin, če je mogoče, prvič, ta subjekt glede na jamstveno nalogo, ki jo ima, in pogoje, pod katerimi jo opravlja, enačiti z državo ter, drugič, če se ta naloga dejansko nanaša na vrste dajatev za starost, za katere se zahteva minimalno varstvo iz tega člena 8, kar mora ugotoviti predložitveno sodišče.

Stroški

- 97 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

- 1. Direktivo Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov je treba, zlasti ob upoštevanju člena 3(1) in (4) ter člena 5(2)(a) te direktive, razlagati tako, da v primeru prenosa podjetja, ki je predmet postopka zaradi insolventnosti, ki ga izvede njegov stečajni upravitelj, ne nasprotuje nacionalni ureditvi, kakor se razlaga v nacionalni sodni praksi in v skladu s katero ob nastopu dogodka, ki daje pravico do starostne pokojnine iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja in do katerega pride po začetku postopka zaradi insolventnosti, pridobitelj ne odgovarja za pričakovane pravice delavca do te starostne pokojnine, ki so bile pridobljene iz naslova delovnih dob pred začetkom postopka zaradi insolventnosti, pod pogojem, da so glede dela zneska, za katerega pridobitelj ne odgovarja, ukrepi, sprejeti zaradi varstva interesov delavcev, na ravni, ki je vsaj enakovredna ravni varstva, ki se zahteva s členom 8 Direktive 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca.**

2. Člen 3(4)(b) Direktive 2001/23 v povezavi s členom 8 Direktive 2008/94 je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, kakor se razlaga v nacionalni sodni praksi in ki ob nastopu dogodka, ki daje pravico do dajatev za starost iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja in do katerega pride po začetku postopka zaradi insolventnosti, v okviru katerega je bil izveden prenos podjetja, določa, da za del teh dajatev, za katerega pridobitelj ne odgovarja, prvič, jamstveni sklad za primer insolventnosti, določen v skladu z nacionalnim pravom, ni dolžan posredovati, če pričakovane pravice do dajatev za starost še niso bile dokončne ob začetku tega postopka zaradi insolventnosti, in da se, drugič, za namen izračuna zneska, ki se nanaša na del teh dajatev, za katere odgovarja ta sklad, ta znesek izračuna na podlagi bruto mesečne plače zadevnega delavca ob začetku tega postopka, če bi bilo zaradi tega delavcem krateno minimalno varstvo, ki ga zagotavlja ta določba, kar mora preveriti predložitveno sodišče.
3. Člen 8 Direktive 2008/94 v delu, v katerem določa minimalno varstvo pridobljenih ali pričakovanih pravic delavcev do dajatev za starost, ima lahko neposredni učinek, tako da se je nanj mogoče sklicevati zoper subjekt zasebnega prava, ki ga je zadevna država članica imenovala za jamstveni sklad za primer insolventnosti delodajalca na področju poklicnih pokojnin, če je mogoče, prvič, ta subjekt glede na jamstveno nalogo, ki jo ima, in pogoje, pod katerimi jo opravlja, enačiti z državo ter, drugič, če se ta naloga dejansko nanaša na vrste dajatev za starost, za katere se zahteva minimalno varstvo iz tega člena 8, kar mora ugotoviti predložitveno sodišče.

Podpisi